

**LIETUVOS RESPUBLIKOS 2010 M. VISUOTINIO ŽEMĖS ŪKIO SURAŠYMO
KOMISIJOS POSĖDŽIO
PROTOKOLAS**

2010-05-25 Nr. DP-49

Vilnius

Posėdis įvyko 2010-05-11.

Posėdžio pirmininkė– Vilija Lapėnienė.

Posėdžio sekretorė – Aušra Jablonskienė.

Dalyvavo: M. Kuklierius, V. Lapėnienė, A. Šapolienė, A. Jablonskienė, A. Šakūrienė, E. Olisevičius, J. Milieškaitė, A. Sավilionis, G. Vaičionis, J. Kraujelis, A. Miškinienė.

Nedalyvavo: E. Bičius, G. Staliūnienė.

Darbotvarkė:

1. Pasirengimo Lietuvos Respublikos 2010 metų visuotinio žemės ūkio surašymui darbų apžvalga.
2. Žemės ūkio surašymo eigos, operatyvių duomenų aptarimas.
3. Kiti klausimai.

Į komisijos posėdį susirinkusius narius pasveikino Statistikos departamento generalinio direktoriaus pirmoji pavaduotoja V. Lapėnienė. Ji informavo, kad 2010 m. gegužės 3 d. sėkmingai pradėtas visuotinis žemės ūkio surašymas. Pirmąją savaitę sulaukta nemažai skambučių ir laiškų iš respondentų.

M. Kuklierius padėkojo už kompetentingą darbą ir pasiteiravo, kaip vyksta informavimas apie surašymą vietinėje žiniasklaidoje. Jis priminė, kad susitikimo su žemės ūkio ministru J. Starkevičiumi metu buvo išsakyta mintis surašinėtojų pavardes paskelbti kiekvieno rajono vietos žiniasklaidoje. Jis atkreipė dėmesį, kad labai svarbu skirti tinkamą dėmesį žmonių saugumui ir išnaudoti visas galimybes, kad surašymu nepasinaudotų apsišaukėliai.

A. Jablonskienė informavo, kad rajoniniuose laikraščiuose paskelbti visų surašinėtojų pavardes nėra galimybių, tačiau bus nagrinėjama galimybė surašinėtojų pavardes paskelbti seniūnijų informaciniuose stenduose.

J. Kraujelis pasiteiravo, ar Eurostatui bus teikiami tik ūkių, turinčių 1 ir daugiau ha naudojamų žemės ūkio naudmenų, duomenys. Jis taip pat paklausė, kiek lėšų buvo išleista surašymo viešinimui.

A. Jablonskienė patvirtino, kad Eurostatui bus perduodami tik ūkių, turinčių daugiau kaip 1 ha naudojamų žemės ūkio naudmenų. Ji teigė, jog kiekvienas laikraštis turi savo įkainius ir sumas, skirtos atskiriems laikraščiams, yra nevienodos. Iš viso informavimui apie surašymą yra skirta apie 170 tūkst. Lt, tačiau kol kas yra išleista tik apie pusę šios sumos, o kita pusė bus išleista surašymo metu. Be to, balandžio 30 d. Statistikos departamentas išleido surašymui skirtą pranešimą spaudai, todėl daugelyje žiniasklaidos priemonių informacija apie surašymą buvo paskelbta nemokamai.

A. Jablonskienė apžvelgė darbus, kurie buvo atlikti rengiantis surašymui. Ji informavo, kad parengti ir priimti visi reikalingi teisės aktai: LRV nutarimas dėl visuotinio žemės ūkio surašymo, Statistikos departamento generalinio direktoriaus įsakymai dėl surašymo darbų organizavimo, parengti surašymo darbų organizavimui reikalingi oficialūs raštai.

Su visomis savivaldybėmis pasirašytos panaudos sutartys dėl darbo vietos surašymo darbuotojui (t. y. sutartys dėl apmokėjimo už komunalinius patarnavimus – už sunaudotą vandenį, elektrą ir pan.).

Atlikti visi reikalingi viešieji pirkimai (dėl nešiojamųjų kompiuterių nuomos, interneto prieigos įrengimo surašymo darbuotojų seniūnijose darbo vietose, surašymo darbuotojų aprūpinimo

mobiliuoju ryšiu, nemokamos telefono linijos įrengimo Statistikos departamente, reprezentacinių surašymui skirtų priemonių pagaminimo, kanceliarinių priemonių įsigijimo ir kiti).

Parengti respondentų sąrašai – stambiųjų ūkių, t. y. turinčių daugiau kaip 1 ha naudojamų žemės ūkio naudmenų, ir smulkiųjų ūkių, t. y. ūkių, turinčių mažiau kaip 1 ha žemės ūkio naudmenų. Stambiųjų ūkių sąrašas sudarytas iš pasėlių deklaracijų duomenų bazės, Ūkinių gyvūnų registro informacijos, VŠĮ „Ekoagros“ pateikto 2009 m. sertifikuotų ūkių sąrašo, Žemės ūkio ir aplinkosaugos statistikos skyriaus turimos ūkių duomenų bazės. Stambiųjų ūkių sąrašas atnaujintas pagal informaciją, gautą iš vyresniųjų specialistų (surašymo darbams) – koordinatorių, šiems 2009 m. spalio–gruodžio mėn. patikslinus sąrašus. Smulkiųjų ūkių sąrašo pagrindas – 2003 m. visuotinio žemės ūkio surašymo duomenų bazė. Ji atnaujinta 2006 m. vykusio smulkiųjų ūkių struktūros tyrimo ir 2007 m. žemės ūkio struktūros tyrimo duomenimis. Į smulkiųjų ūkių sąrašą taip pat įtraukti ūkiai, kurie 2009 m. spalio–gruodžio mėn. tikslinant sąrašus buvo pažymėti kaip smulkūs.

Statistikos departamente atspausdintas reikiamas surašymo lapų skaičius (įskaitant smulkiųjų ūkių anketas), atspausdinti metodiniai nurodymai, skirti surašinėtojams ir kiti formuliarai. Jie paskirstyti į rajonus ten dirbantiems surašymo darbuotojams.

Parengtas ir kiekvienam stambiajam ūkiui išsiųstas informacinis laiškas, kuriame informuojama apie vykdomą surašymą, jo tikslus, pareigą pateikti duomenis. Laiške nurodomi ir būdai, kaip galima pateikti surašymui reikalingus duomenis.

Informacinis raštas parengtas ir išsiųstas ir kiekvienai žemės ūkio bendrovei ir įmonei.

Sukurtos reikalingos kompiuterinės programos. Surašymo lapui pildyti ABBYY eFormFiller programinėmis priemonėmis parengtas ir išbandytas elektroninis surašymo lapas. Sukurta ir išbandyta Visuotinio žemės ūkio surašymo duomenų elektroninio surinkimo sistema, skirta perduoti užpildyto surašymo lapo duomenis į Statistikos departamento duomenų bazę, kuria gali naudotis fiziniai asmenys. Sistema apima dvi mažesnes sistemas – viena skirta ūkiams, kurie patys pildo surašymo lapą ir savo ūkio duomenis pateikia internetu, kita – surašymo darbuotojams, dirbantiems savivaldybėse ir seniūnijose pasėlių deklaravimo vietose ir pildantiems surašymo lapus naudojant nešiojamuosius kompiuterius. Žemės ūkio bendrovės ir įmonės duomenis pateiks per tą pačią, joms įprastą elektroninių ataskaitų surinkimo sistemą, kurią naudoja ir pildydamos bet kurią kitą statistinę ataskaitą.

Parinkti ir pasitelkti surašymo darbuotojai – 64 vyriausieji specialistai (surašymo darbams) – surašymo koordinatoriai savivaldybėse ir 479 vyresnieji specialistai (surašinėtojai) – surašymo darbuotojai seniūnijose.

Balandžio mėnesį atlikti surašymo darbuotojų mokymai. Balandžio 8–16 d. Statistikos departamente, Vilniuje, buvo organizuoti mokymai visiems surašymo koordinatoriams (64 darbuotojams). Grįžę į savivaldybes, šie darbuotojai išmokė savo seniūnijų darbuotojus. Visi mokymai buvo baigti balandžio 30 d.

Visoje Lietuvoje, savivaldybėse ir seniūnijose, kuriose priimamos pasėlių deklaracijos, įrengtos 479 darbo vietos surašymo darbuotojams. Šios darbo vietos aprūpintos nešiojamaisiais kompiuteriais ir interneto ryšiu.

Atlikti surašymo populiarinimo darbai. Parengti informaciniai straipsniai specializuotuose laikraščiuose, kai kuriuose respublikiniuose laikraščiuose ir visuose rajonuose bent viename rajoniniame laikraštyje (labiausiai skaitomame). Apie gegužės 3 d. prasidedantį surašymą informuota balandžio 27 d. parodos „Agrobalt 2010“ pristatymo spaudos konferencijoje. Gegužės 3 d. Lietuvos televizijos laidoje „Labas rytas“ dalyvavo p. V. Lapėnienė ir informavo apie surašymą, Lietuvos radijo laidoje surašymą pristatė p. M. Kuklierius, o A. Jablonskienė atsakinėjo į ūkininkų pateiktus klausimus. Balandžio 30 d. išėjo pranešimas spaudai apie nuo gegužės 3 d. prasidedantį surašymą. Taip pat aktualiausia informacija pateikiama Statistikos departamento interneto svetainėje.

Seniūnijose ir savivaldybėse išplatinti surašymo plakatai ir lankstinukai. Į daugelį savivaldybių interneto svetainių įdėtas surašymo reklaminis skydelis.

A. Jablonskienė taip pat pateikė operatyvius duomenis apie surašymo eigą. Ji informavo, kad visose savivaldybėse ir seniūnijose įrengtose darbo vietose (iš viso 479) surašymo darbai buvo pradėti laiku. Kadangi surašymo darbuotojai dar nėra iki galo išmokę surašymo lapus pildyti kompiuteryje, pirmomis dienomis jiems buvo leista pildyti popierinius surašymo lapus ir po to juos įvesti į nešiojamuosius kompiuterius. Vėliau seniūnijose popieriniai surašymo lapai bus naudojami tik išskirtiniais atvejais (jei yra žmonių eilė, kas nors atsitinka kompiuteriui ir kt.).

Kai kuriose seniūnijose kilo problemų dėl interneto veikimo, tačiau per savaitę interneto ryšys buvo sutvarkytas beveik visur (liko keletas vietų, kur dėl techninių kliūčių nėra interneto ryšio, tačiau artimiausiu metu šios problemos bus išspręstos).

Taip pat buvo kelios darbo vietos, į kurias buvo pristatyti darbai neparengti kompiuteriai. Kompiuterius nuomojanti kompanija juos pasiėmė ir sutvarkė.

A. Jablonskienė paminėjo, kad Statistikos departamentas sėkmingai bendradarbiavo su savivaldybių administracijomis, žemės ūkio skyriais, seniūnijomis. Buvo kilę sunkumų tik dėl kelių savivaldybių administracijų požiūrio į surašymo darbus, tačiau visi nesutarimai buvo išspręsti ir šiose savivaldybėse surašymo darbai prasidėjo laiku.

Nuo gegužės 3 d. pradėjo veikti nemokama telefono linija, kuria konsultuojami respondentai jiems rūpimais surašymo klausimais. Linija veikia darbo dienomis nuo 8 iki 17 val. Ji labai populiari, sulaukiama daug skambučių. Pirmąją surašymo dieną buvo priimti 262 skambučiai. Paprastai respondentai klausia, kaip jiems elgtis vienu ar kitu atveju, kaip pildyti surašymo lapą internetu, informuoja, jei nebeaugina žemės ūkio augalų ir nebelaiko ūkinių gyvūnų.

Taip pat teikiama informacija el. paštu. Statistikos departamento Žemės ūkio ir aplinkosaugos statistikos skyriaus Žemės ūkio struktūros ir surašymo poskyrio darbuotojai atsako į kiekvieną paklausimą, išaiškina neaiškumus.

Praėjo pirmoji surašymo savaitė. A. Jablonskienė informavo, kad 2010 m. gegužės 11 d. 9 val. duomenimis, Statistikos departamento duomenų bazėje buvo 13 352 ūkių duomenys.

Per savaitę elektroniniu būdu patys surašymo lapą užpildė ir pateikė 62 ūkiai. 38 ūkių surašymo lapai buvo užpildyti tinkamai ir jie perkelti į surašymo duomenų bazę. 32 surašymo lapai buvo klaidingai užpildyti ir taisytini.

A. Jablonskienė pristatė Visuotinio žemės ūkio surašymo duomenų elektroninio surinkimo sistemą, parodė kaip ji veikia. Supažindino su elektroniniu surašymo lapu.

A. Savilionis paklausė, ar radus klaidas ir darant duomenų koregavimą yra fiksuojama, kas atliko koregavimą. A. Jablonskienė paaiškino, kad kol vyksta surašymo darbai savivaldybėse ir seniūnijose, koregavimus daro teritorinių statistikos valdybų ir savivaldybių bei seniūnijų surašymo darbuotojai. Vėliau neatitikimai bus taisomi Statistikos departamente ir yra galimybė nustatyti, kas darė pataisymą. Pataisymams atlikti nereikalaujama raštinio ūkininko patvirtinimo.

J. Milieškaitė klausė, kokios randamos sisteminės klaidos. Ji atkreipė dėmesį, kad svarbu klaidas taisyti iš karto, nelaukiant kol visi duomenys bus surinkti. Svarbu informuoti apie klaidas seniūnijų surašymo darbuotojus.

A. Jablonskienė teigė, kad randama klaidų, taip pat ir sisteminių. Visi netikslumai ir klaidos taisomos operatyviai, atnaujinamas surašymo lapo šablonas.

J. Kraujelis pateikė keletą klausimų dėl surašymo lapo pildymo: dėl fizinių asmenų grupių, dėl duomenų apie ūkio darbuotojus, ūkio pastatus ir kt. A. Jablonskienė paaiškino, kad surašymo metu fiksuojama reali situacija ūkyje, t. y. surašomi tik naudojami žemės ūkio pastatai, tik naudojama žemės ūkio technika. Todėl nebus visiškos atitikties su registrams.

J. Kraujelis paaiškino situaciją dėl kai kurių juridinių asmenų. Yra atvejų, kai juridiniai asmenys superka keletą bendrovių. Jų valdymas skiriasi nuo tradicinio žemės ūkio bendrovės valdymo ir, jo manymu, gali kilti problemų apklausiant tokius juridinius asmenis. V. Lapėnienė pažymėjo, kad su bendrovėmis bus dirbama individualiai.

Buvo aptarti kiti klausimai. Vienas iš jų – surašinėtojų ir ūkininkų saugumas surašymo metu. E. Olisevičius informavo, kad apylinkių inspektoriai yra informuoti apie vykstantį surašymą.

Seniūnijose yra nurodyti apylinkių inspektorių telefonų numeriai, kuriais turėtų skambinti surašymo darbuotojai ar gyventojai. Taip pat jis paprašė atsiųsti vyresniųjų specialistų (surašymo darbams) – surašymo koordinatorių savivaldybėse – kontaktus, kurie bus perduoti apylinkių inspektoriams.

A. Šapolienė informavo, kad Statistikos departamentas nemažai gauna ranka rašytų respondentų laiškų, kuriuose išdėstytų problemų išspręsti nėra kompetentingas. Tai laiškai dėl žemės gražinimo, nuosavybės ir kitų klausimų. Kartais sudėtinga ne tik įskaityti, bet ir suprasti, kokią problemą ūkininkas norėjo išdėstyti.

M. Kuklierius pasiūlė susisiekti su Lietuvos agrarinės ekonomikos institutu ir persiųsti šiuos laiškus į Žaliąją knygą. Tuomet ten išdėstytos problemos bus užfiksuotos. Ūkininkams reikėtų parengti raštą – atsakymą, kad jų laiškas gautas ir kur jis pagal kompetenciją persiųstas.

J. Kraujelis išsakė apgailėstą, kad atliekamas didžiulis darbas – visuotinis žemės ūkio surašymas, tačiau ūkininkų neklausiama apie jų lūkesčius.

NUTARTA:

1. Statistikos departamento interneto svetainėje periodiškai skelbti duomenis apie surašymo eigą, apklaustų ūkių skaičių.

2. Kitą komisijos posėdį organizuoti birželio mėn. pabaigoje.

Komisijos pirmininkė

Vilija Lapėnienė

Komisijos sekretorė

Aušra Jablonskienė